

อโนชา ศรีบุญญาวัฒน์. 2552. ผลการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองและการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ลีมนานวยลาภ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองและการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยกรอบแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน และแนวคิดการดูแลตนเองของ โอเร็ม (Orem, 1991) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาครั้งนี้ คือผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด มารับบริการที่คลินิกโรคเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลลำปางมาศ จำนวน 80 ราย แบ่งเป็น กลุ่มควบคุม 40 ราย เป็นกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลปกติ และกลุ่มทดลอง 40 ราย เป็นกลุ่มที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบกลุ่มทั้งหมด 4 ครั้ง ระยะเวลาเข้ากลุ่มครั้งละ 60 – 90 นาที ติดต่อกัน 12 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งปรับปรุงจากแบบประเมินพฤติกรรมดูแลตนเองของพัชรี ทองเชื้อ (2548) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน หาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.78 และการประเมินค่าระดับน้ำตาลจับกับฮีโมโกลบิน (HbA_{1c}) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้รับการประเมินพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานและค่าระดับน้ำตาลจับกับฮีโมโกลบิน ก่อนและหลังทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติการทดสอบที (Paired t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมดูแลตนเองหลังการเสริมสร้างพลังอำนาจสูงกว่าก่อน ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.001 3) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีค่าระดับน้ำตาลจับกับฮีโมโกลบินหลังการทดลองลดลงต่ำกว่าก่อนการได้รับการพยาบาลแบบเสริมสร้างพลังอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีค่าระดับน้ำตาลจับกับฮีโมโกลบินหลังการทดลองลดลงต่ำกว่าก่อนการได้รับการพยาบาลแบบเสริมสร้างพลังอำนาจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและเพิ่มความสามารถในการปรับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ ควรนำแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจไปประยุกต์ใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ดีสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

Anocha Sarinyawat. 2009. **The Effect of Empowerment on Self – Care Behaviors and Glycemic Control in Diabetes Type 2.** Master of Nursing Science Thesis in Adult Nursing, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Associate Professor Suchitra Limumnoilap

ABSTRACT

The purpose of this quasi – experimental research was to study the effect of empowerment intervention on self-care behaviors and glycemic control in patients who have diabetes type 2. Gibson's empowerment concept and Orem's self-care theory were used as the conceptual framework of this study. Eighty patients diagnosed with diabetes type 2 who received care at the out patient diabetic clinic at Lamplaimat Hospital were recruited in this study. The sample was equally divided into two groups: the experimental and control groups. Subjects in the experimental group received the group empowerment intervention whereas those in the control group received hospital's routine care. The 12-week empowerment intervention was arranged into 4 sessions in which each session lasted about 60 – 90 minutes. The instruments used in this study were demographic data form and self-care behaviors questionnaire modified from Patcharee Chueathong's (2005). Five experts were asked to evaluate the content validity of the modified version. The Cronbach's Alpha Coefficient of reliability of this instrument was 0.78. Furthermore, every subject was required to have glycosylated hemoglobin (HbA_{1c}) level tested. Both self-care behaviors and HbA_{1c} was measured twice, before and after the intervention. Data were collected during July to November 2008. The data were analyzed using the paired t- test and Analysis of Covariance (ANCOVA)

The results of the study were as follows: 1) Subjects in the intervention group had a significantly higher mean score on self-care behaviors after the intervention than before the intervention ($p < 0.001$). 2) Subjects in the intervention group had a significantly higher mean score on self-care behaviors than those who were in routine care group ($p < 0.001$). 3) Subjects in the intervention group had a significantly lower HbA_{1c} level after the intervention than before the

intervention ($p < 0.001$). 4) Subjects in the intervention group had a lower HbA_{1c} level those who were in routine care group ($p < 0.05$).

In conclusion, the result of this study suggests that empowerment intervention is helpful in promoting diabetic patients to perform self-care behaviors and control blood sugar. Therefore, nurse should apply the concept of empowerment in practice when taking care of the patient with diabetes.